

سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی
بر فرهیختگان گرامی باد.

امروز سازندگی بدون اکتا به دانشگاه ممکن نیست.
«مقام معتمد رهبری»

همایش ملی قشم، تولید ملی،
کار و سرمایه ایرانی و چشم انداز آینده
(۹۰ و ۱۰ اسفند ۱۳۹۱)

«جزیره قشم»

سازمان منطقه آزاد قشم
موسسه آموزش عالی قشم

به اهتمام:
دکتر حیدر لطفی
مهندس استادیار حیدری پور
مهندس حمید پیرایی

کواینامه ارائه مقاله

هایش ملی «قسم، تولید ملی، کار و سرگاه ایرانی و چشم انداز آینده»

۱۳۹۱-۱۰۶۹ - جزیره قشم

جناب آقای اسرکار خانم: دکتر سید یادی زرقانی و مجاز آئین دوست

این کواینامه بپاس تلاش‌های علمی و تحقیقاتی وحضور ارزشمند شاد هایش ملی «قسم، تولید ملی، کار و سرگاه ایرانی و چشم انداز آینده» بهت ارزان مقاله هنرمندیک دیالی و اهمیت حضور ایران در آب‌های آزاد که به صورت سخنرانی ارائه نموده اید، به شما محقق کرامی اعطا می‌کرد. در پناه این دستان پانده و پیروز باشد.

دکتر جبار حدری پور دکتر مجید ولی شریعت پناهی
دیپلمیک اسند پذیری دیپلمیک اسند پذیری
دیپلمیک اسند پذیری دیپلمیک اسند پذیری
دیپلمیک اسند پذیری دیپلمیک اسند پذیری

وکیل

قشم و نتایم‌های امنیتی در خلیج فارس

- دکتر سیده‌الهای‌الله، دکتر سیدرالله و زهره اردلان ۹۹۰-۹۹۰
جدب "گردشگر درمانی و توسعه" گردشگری جزیره قشم با استفاده از تکنیک درمانی در نثارهای تعکی ۹۹۷-۹۹۷
اعظم مرخص و دکتر فرهاد سجزه ۹۹۷-۹۹۷
- از زیبایی اقلیم "گردشگری شهر قشم با استفاده از شاخص TCI" ۹۹۰-۹۹۸
دکتر اردوان بهزاد، امیر سنت و نیما بهارستانی ۹۹۰-۹۹۸
بررسی عوامل موثر بر توسعه صنعت "گردشگری با رویکردی بر نفلش ارزش پرداختی توسط گردشگران (مطالعه موردی منطقه آزاد قشم)" ۹۹۰-۹۹۹
دکتر افیین مظلوم، سیمرا مظلوم و سهرداد کرس ۹۹۰-۹۹۹
- معیارهای توسعه پایدار منابع طبیعی قشم از منظر اکتوتوریسم ۹۹۳-۹۹۴
شیرین محمد خان، حمید کریم پور ریحان و رضا ناجی‌پیان ۹۹۳-۹۹۴
- بررسی کارکرد های فناوری جزیره قشم در فرآیند توسعه پایدار با تأکید بر کارکرد اقتصادی ۹۹۵-۹۹۵
دکتر دارود سین آبادی، مصطفی سین آبادی، رفتات نائی و مارife شاطری ۹۹۵-۹۹۵
ثکانی به اکتوتوریسم در ایران و ارائه راهکارهایی در جهت برنامه‌ریزی برای "گسترش و توسعه پایدار اکتوتوریسم در ایران" ۹۹۶-۹۹۶
دکتر پروانه جزیری و سجیس فدلانی ۹۹۶-۹۹۶
- شناسایی مزیت‌های وقابلیت قشم به عنوان یک ملکه گردشگری ۹۹۷-۹۹۷
پاسر روز بیکر و بهاره رضایی نسب ۹۹۷-۹۹۷
- کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در هتلداری مادرن رویکردی توین در هتلداری قشم ۹۹۸-۹۹۸
سید جباری، سید علی ریحانی، زمل سین زاده و سید رضا ناصری ۹۹۸-۹۹۸
- قشم و جایگاه قشم از دیدگاه تاریخی، فرهنگی و اجتماعی ۹۹۹-۹۹۹
امیر سین بتابی و ترانه بتابی ۹۹۹-۹۹۹
- زنو بلیتک دریابی و اهمیت حضور ایران در آبهای آزاد**
- دکتر سید هادی زرفقانی و سمانه آینه دولت ۹۹۹-۹۹۹
- گردشگری روسانی و همن ات در توسعه محفله (مطالعه موردی: روسانی تدبیر از اراده جزیره قشم) ۹۹۰-۹۹۰
فاطمه نظرد و دکتر فرهاد سجزه ۹۹۰-۹۹۰
- بررسی و تحلیل تکوش جامعه میزان به اثرات اجتماعی - فرهنگی "گردشگری (مطالعه موردی شهرستان قشم)" ۹۹۱-۹۹۱
سریم حرفه‌کار و راصدہ تهمک ۹۹۱-۹۹۱
- بررسی جایگاه مناطق آزاد در توسعه صنعت "گردشگری ایران (مطالعه موردی جزیره قشم)" ۹۹۲-۹۹۲
الله‌البلیل و دکتر سیدرالله ۹۹۲-۹۹۲

زنوبیتیک دریایی و اهمیت حضور ایران در آب‌های آزاد

دکتر سید هادی زرقانی*

استاد بار جغرافیای سپاسی، دانشگاه فردوسی مشهد

سوانح آین دریست

دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیای سپاسی، دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

زنوبیتیک، حلم مناج قدرت و رقابت قدرت است و از این‌رو مناج قدرت آفرین همواره از مهم ترین موضوعات آن محسوب می‌شود. دریاها به دلیل اهمیت اقتصادی آن همواره در طی تاریخ مورد توجه ساکنان کشورهای ساحلی بوده است. پیشرفت فناوری‌های ارتباطی و ساخت کشتی‌های اقیانوس‌پیما، دریاها و اقیانوس‌های را به یکی از مهمترین مناج قدرت کشورها تبدیل کرد و صاسب غلطان خطفی هژمون ماهان، اسپاکن، ریسموند زنوبیتیک تبل و به تین نتش اسرازیک دریاها در قدرتمند شدن کشورها پرداختند. تگاهی به ساختار قدرت در جهان در طی چهار قرن اخیر تنش می‌داد که قدرت برتر نظام زنوبیتیک جهانی در طی این چهار قرن، همواره کشورهایی بوده اند که به دریاها دسترسی داشته و بر آیهای آزاد سلطه داشته‌اند. کشور ایران، به دلیل داشتن سواحل مناسب و دسترسی به آیهای آزاد همواره در صدد استفاده از این منج حلیم قدرت بوده است و از نظر تاریخی بسیاری از حکومت‌های ایران همانند مخاتنیان به تنش حلیم دریاها پی برد و از آن استفاده کرده‌اند. پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی منجر به افزایش توانمندی‌های نخلی ایران در عده هر صدم‌ها از جمله در تبریز دریایی شد. در این شرایط، اهمیت و ضرورت دسترسی و حضور در آیهای آزاد به هزار پک سیاست مهم از سوی سولیلن نظام مورد توجه فرار گرفت و با ساخت و تجهیز ناوگان جنگی، ایران برای اولین بار در آیهای آزاد همانند اقیانوس هند دریایی سرخ دریای مدیترانه و... حضوری مقداره بیافتد. در این مقاله تلاش شده است با روش توصیفی-تحلیلی، ضمن تین زنوبیتیک دریایی و بررسی تنش و جایگاه هم دریا و آیهای آزاد در قدرت کشورهای، مهمترین سیاست‌ها و طرح‌های نظام جمهوری اسلامی در راستای توسعه دریا حضور و حضور در آیهای آزاد با تأکید بر اینات و تدبیر مقام معظم رهبری مورد بررسی و تجزیه و تحلیل فرار گیرد.

کلید واژه‌ها: دریا، آیهای آزاد، زنوبیتیک، جمهوری اسلامی ایران

* (توسطه سازل) h-zarghani@um.ac.ir

۱- مقدمه

از قدیمی‌ترین ایام تا به امروز دسترسی به دریا یکی از حوامل مهم برای توسعه طلبی کشورها بوده است و در اختیار داشتن سواحل و دسترسی به آبهای آزاد شرط ضروری برای رسیدن به یک قدرت جهانی محضوب می‌شده است. جنین نیازی امروزه نیز کاملاً احساس می‌شود زیرا تجارت جنگهای منظم گذشته آنرا اصلاح کرده است به معین دلیل همیشه کشورهایی که با به مردم قدرت جهانی می‌گذارند سلطه بر آبها را جزو هدفهای اصلی خود مظخر می‌کنند (کامران، ۱۳۸۱: ۵۸۶). در یک قرن اخیر تلقی از ماله قدرت در رابطه با دریاها دچار تحول شده است. در گذشته هفتم قدرت در دریا بیشتر همراهی بر قابلیت‌های ارباطی و نظامی بود، ولی امروزه اینداد گسترده‌تری یافته است. امروزه تلقی سنتی از رابطه دریا و قدرت دچار تحول شده و حواملی چون توسعه روابط و نیازهای متفاوت بین ملت‌ها، نقش و کارکردهای جدید زیوبلیتیک و زیوکریومیکی دریاها، توسعه تحقیقات علمی و شناخت ویژگی‌های دریاها و اقیانوس‌ها، گسترش فضایی مساحت‌های حملات در اقیانوس‌ها، تاکانی بودن منابع خشکی برای رفع نیازهای بشری... در این میان نقش پژایی داشته‌اند. از معین روی رقابت بر سر افزایش دسترسی و سلطه بر دریا و محیط‌های دریایی به سرعت در حال گسترش یافتن است و بسیاری از کشورهایی که با وجود داشتن سواحل مناسب در ساختار قدرت دریایی جایگاهی نداشتند اند امروزه فعال شده و به دنبال افزایش قدرت دریایی خوده می‌شوند. جمهوری اسلامی ایران نیز، با وجود سواحل طولانی و استراتژیک خلیج فارس و دریای خزر، از جمله کشورهایی است که به طور بالقوه دارای حوامل زیوبلیتیک قدرت دریایی می‌باشد و در دو دهه اخیر با تأکید عده جایه مسئلان ارشد نظام به سرعت در مسیر تبدیل شدن به یک قدرت دریایی در ابعاد سیاسی، نظامی و اقتصادی تلاش کرده است.

۲- روش تحقیق

این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی در صدد بررسی و تحلیل زیوبلیتیک دریایی بوده و به تبیین نقش و جایگاه مهم دریاها و آبهای آزاد در قدرت کشورها می‌پردازد. اطلاعات پژوهش به صورت کتابخانه‌ای گردآوری شده است و این مقاله تلاش دارد تا مهمترین سیاست‌ها و مطرحهای نظام جمهوری اسلامی در راستای توسعه دریا محور و حضور در آبهای آزاد را با تأکید بر تدابیر و یالات مقام معظم رهبری مورد تکاکش قرار دهد.

۳- مبانی نظری

قدرت ملی

قدرت اساساً به توان و استعداد انسان برای انجام کاری که مطلوب اوست اطلاقی می‌گردد. قدرت را جوهره سیاست دانسته‌اند زیرا به سیاستمدار و رهبر سیاسی نوانایی تولید نتایج مورد نظرش را می‌دهد (حافظ نیا، ۱۳۸۱: ۲۲۸). قدرت ملی حاصل ترکیب و جمع جبری و جوهره مثبت و منفی حاضر و بیان‌های قدرت آن کشور می‌باشد که از پریایی برخوردار بوده و نسبت به ملت‌ها و کشورهای دیگر قابل فهم و درک است. در واقع می‌توان اینگونه گفت که مجموعه‌ای از نوانایی‌های مادی و معنوی که در قلمرو یک واحد جغرافیایی و سیاسی به نام کشور یا دولت وجود دارد (حافظ نیا، ۱۳۸۵: ۲۰۵). قدرت ملی کشورها دارای سطوح و اندازه‌های مختلفی است و از جیب فضایی و

قدرت ازرگانی بر پدیده‌ها و فرآیندهای برون کشوری، من توان سطوح قدرت را به این شرح نمی‌نمایم که: قدرت ملی فراکتوی، قدرت ملی با برد جهانی، قدرت ملی با برد ملتهه‌ای، قدرت ملی با برد محلی، قدرت ملی با برد کشوری و قدرت ملی فسیف شده است (ازرقانی، ۱۳۸۵: ۱۱۰).

۴-۱-۲) مبانی جغرافیایی قدرت ملی

خصائص جغرافیایی خالی نقش بنایین را در شکل‌گیری سایر حاضر قدرت نظیر قدرت اقتصادی، سیاسی و نظامی، بازی می‌کنند و سمت، شکل، وضع طبیعی، مرزهای واقعیت اقليمی و موقعیت استراتژیک به خصوص دسترسی به آبهای ازد مهترین عوامل هستند که باید در ارزیابی قدرت کشورها مورد توجه قرار گیرند. از این‌رو قدرت ملی یک کشور به سبب موقعیت جغرافیایی آن افزایش می‌یابد و به طور کلی حامل جغرافیا به گونه‌ای خود را به نظام‌های سیاسی تحییل می‌کند و در اغلب موارد ادله‌های سیاست خارجی دولتها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (قوام، ۱۳۸۸: ۹۲). عوامل سیاست جغرافیایی جبارتند از اقتیادهای جغرافیایی که بنابر اهمیت سیاسی که من نواند در هرمه جهانی داشته باشند مورد توجه قرار می‌گیرند. پارهای از این عوامل جبارتند از موقعیت جغرافیایی، منابع، تحرک، حمل و نقل و نیزهای تکنولوژی (والترز، ۱۳۶۲: ۱۴).

۴-۱-۲-۱) قدرت دریایی

واژه قدرت دریایی واژه جدیدی نیست و من توان گفت در قرون اخیر موضوع بحث‌های داغ و سرنوشت ساز بوده و چه سما مسیر تاریخ بشری و سرنوشت بسیاری از انسان‌ها را در جغرافیای سیاسی جهان دگرگون ساخت است. قدرت دریایی جبارت از: مجموعه‌ی نوایی‌های یک ملت در استعمال منابع خوبیش از دریاها و اقیانوس‌ها با بکارگیری آب‌های دنیا برای مقاصد سیاسی، اقتصادی، و نظامی در زمان صلح و جنگ به متوجه بیل به مقاصد و اهداف ملی (عزتی، ۱۳۸۷: ۸۱). همچنین به آن قسم از نوایی‌های کلی یک کشور که آن را قادر به استفاده از دریا برای پیشبرد اهداف، سیاست‌ها و مصلح ملی می‌سازد، قدرت دریایی اطلسی منشود در واقع قدرت دریایی در بین سایر قدرت‌های یک کشور، آن قدرتی است که نوایی‌های حضور و اعمال سیاست‌های دولت مزبور را در دریا در زمان صلح و جنگ فرامم سازد. قدرت دریایی به سطح دیگر قدرت نظامی، قابلیت تحرک، قابلیت انتقام و قابلیت دورزدن پیشتر می‌دهد و نوایی کشور برای خشن کردن اهداف دشمن در زمان صلح و جست و جوی یک راه مناسب جهت انهدام دشمن در زمان جنگ را انزوئی می‌بخشد.

۴-۱-۲-۲) نظریه‌های مرتبط با قدرت دریایی

۴-۱-۲-۲-۱) نظریه قدرت دریایی ماهان

قدرت دریایی نوایی و ظرفیت کشور ساحلی در اعمال اراده سیاسی است. در زمینه قدرت دریایی از یک قرن گذشت، نظرگاههای مختلفی ایجاد شده است: نظریه برد از معرف قدرت دریایی که نظریه‌اش به هنوز یک نظریه کلاسیک مطرح شده است آنفره ماهان است که از وی به هنوان پدر استراتژی بحری یاد می‌شود (حافظ نی، ۱۳۷۹: ۲۲۰). به اعتقاد ماهان، قدرت‌های اقیانوسی همیشه دست بالا را خواهند داشت و قدرت‌های دریایی و اقیانوسی در شکل‌گیری قدرت دریایی و تولید قدرت جهانی و کنترل و محاذره قدرت‌هایی موثر است. در مقایسه قدرت دریایی

و خشکی، مامان قدرت خشکی را محاصره شده از سوی یک قدرت دریایی تصور می کرد (Dikshit, 1995: 99) و به هیارت دقیق تر، در تقابل بین دریا و خشکی احالت را به دریا من داد. مامان احتقاد داشت آنچه او تحت عنوان قدرت دریایی، مطرح می کند، امری کلیدی در تاریخ جهان بوده است و در چنگ های صاحب وی نیز محترم اصلی است. وی با اراده ای ادله ای تاریخی محکم، روشن ساخت که ظهور و تداوم قدرت های بزرگ در جهان معاوره با تکیه بر قدرت دریایی و از طریق برتری نسبی دریاما صورت گرفته است و در نهایت نتیجه گرفت که لازمه ای حکومت بر دنیا، حکومت بر دریاهاست از نظر وی هیچ کشوری نمی تواند از بازارهای مصرف، منابع نابین مواد خام در موارد، دریاما چشم پوشی کند، بنابراین کسی که بتواند بر دریاما حکمرانی کند قادر به انجام هر کاری است و می تواند به راحتی کالا و مواد خام مورد نیاز را جایه جا کند (زرقانی، ۱۳۸۸: ۱۱۷).

از نظر مامان حکمرانی بر دریا به معنای بیرون کشیدن دشمنان از آن است و این امر نیازمند داشتن یک نیروی دریایی قوی همراه با کشتی های جنگی است. اگر چنین نیروی دریایی قوی وجود داشته باشد، دیگر هیچ نیروی دریایی ضعیفتری در آب ها باقی نخواهد ماند و این نیروی دریایی قوی توانایی آن را خواهد داشت که به هر کجا که دوست دارد حرکت کند و با نفسین برتری او در دریا به همگان، تقدیر او یعنی خواهد شد (جان و دیگران، ۱۳۸۳: ۱۶۲). از نظر وی شرط اصلی برای ایجاد یک قدرت جهانی، کنترل بر دریاهاست. به هیارت دیگر، نظارت بر دریاها اولین قدم در راه کسب قدرت برتر جهانی است. و در نزاع بین قدرت ها، نیروهایی که در موقعیت دریایی قرار دارند از امکانات یکپارچه برای در دست گرفتن ابتکار حمل برخوردار هستند به حقده مامان، اساس سیاست و تاریخ ملت های را که در کنار آیهای آزاد قرار دارند می توان در سه موضوع جستجو کرد: تولید برای مبادله، ترسیه کشتی رانی به عنوان وسیله مبادله کالا و وجود مستمرانی که امر کشتی رانی را تسهیل نماید و برای این امر، نقاط مبین را تدارک بیسد (هرتی، ۱۳۸۷: ۸۰). بر اساس تجزیه و تحلیل قدرت دریایی بریتانیا و تاریخ دریایی جهان، مامان توانست شش حامل لازم برای تبدیل یک کشور به قدرت دریایی تشخیص دهد که جبارند از موقعیت جغرافیایی، ویژگی های طبیعی، طول ساحل و وسعت قلمرو، جمیعت، خصوصیات ملی، خط مشی حکومت و رعیان سیاسی (زرقانی، ۱۳۸۸: ۱۱۸).

نمودار ۱: موافق و خاسه قدرت دریایی از نظر ماهان

نکته لازم به ذکر اینکه استراتژی ماهان مانند دیگر تئوریات استراتژیک، با توجه به دیدگاه مرسوم زمان او نوشته شده است: یعنی زمانی که نیروی دریایی ملکه و پیکروریا در اوج قدرت بود. اما با گذشت زمان منابع حمل و نقل توسعه زیادی پیدا کرده، نیروی هوانی اهمیت یافته، در تکنولوژی تسلیحانی تحولی خطیم صورت گرفته است و بر این اساس بیاری از مطالب این نیروی‌ها و استراتژی‌ها کهنه و متروک به نظر می‌رسد. امروزه دیگر تصرف پایگاه‌های دریایی به تهایی نمی‌تواند قابن استقلال و قدرت کشورها باشد، همانطور که پایگاه‌های زمینی چنین حالتی دارند. امروزه استراتژی دریایی، زمینی و هوانی به تهایی نمی‌تواند قابن استمرار یک قدرت باشد بلکه این استراتژی حملات مشترک است که پشتانه قدرت‌های است (جزئی، ۱۳۸۷). ماهان معتقد بود آمریکا جایگزین خوبی به عنوان قدرت دریایی به جای انگلستان است. توئن‌های وی کمکی شدند به خانمه از واپلین آمریکا و تائیر زیادی زیادی نیز بر شکل‌گیری سیاست خارجی ایالات متحده در زمان دولت مک‌کینلی و ترددور روززولت داشتند. به ویژه اینکه، روززولت در خواست ماهان برای یک نیروی دریایی بزرگ و نیز مقامیم زنوبلیتیکی وی را مرد ناید قرار داد (کرمن، ۱۳۸۷: ۵۰) از این‌رو وی سهم عده‌ای در شکل‌گیری قدرت دریایی آمریکا داشته است (حافظ نیا، ۱۳۷۹: ۲۲۴).

نقشه ۱۹۰۰: قدرت‌های خشک‌باده در روبه و فراتر، تقریباً آنها از نظر ماده

Source: Mahan, 1900

محاجنه‌که در نقشه مشخص است ماهان با ترسیم دو خط مستقیم مبنی بر دو مدار 30° و 40° درجه شمالی آسیا را به دو قسم تقسیم کرد. بخش‌هایی که با رنگ قرمز مشخص شده‌اند دو قدرت برتر خشک‌بندی روبه و فراتر هستند. قسمی که با رنگ قرمز روشن مشخص است و در بالای مدار 40° درجه شمالی قرار دارد سرزمین‌هایی است که تحت تقدیر و سلطه روبه قرار دارد. در مقابل بخش‌هایی که به وسیله رنگ آبی بر رنگ مشخص شده‌اند دو قدرت دریایی را نشان می‌دهد که جباراند از بریتانیای کبیر، امپراطوری آلمان، زاین و ایلات متحده آمریکا هستند. بخش‌هایی از نقشه که به وسیله رنگ آبی روشن نشان داده شده است محدوده‌هایی از آسیا است که زیر مدار 30° درجه شمالی قرار دارد و تحت تقدیر و سلطه قدرت‌های دریایی قرار دارند. بخش‌هایی که بین دو مدار 30° و 40° درجه قرار دارند همانند ایران، افغانستان، هرائی، ترکی و... سرزمین‌هایی هستند که موضوع رقابت قدرت‌های دریایی و قدرت‌های خشک‌بندی می‌باشد. در نهایت مناطقی از نقشه که به وسیله دو رنگ سبز و رنگ کریچک مشخص شده است لئنگه‌های استرالیزیک بین المللی هستند که ماهان آنها را شامل کانال سورن، پاناما، دارالائل، لئنگ

(Source: Mahan, 1900)

۴-۴) نظریه ریچمند

بعد از ماهان صاحب‌نظران دیگری نیز به بحث قدرت دریایی و مبانی آن پرداختند. سر هیریت ریچمند از جمله افسران نیروی دریایی بود که ضمن بررسی نظریه ماهان موارد جدیدی را به حوصله شنگانه وی اضافه کرد. این موارد جباراند از ایزار جنگ، پاگامها و سرزمین‌های ماوراء، بخار و ناوگان تجارتی (حافظ نیا و کاریانی، ۱۳۸۳: ۲۰۶).

۴-۳) نظریه زلوفری فبل

یکی دیگر از صاحب نظران موضع قدرت دریایی زلوفری نیل است که کتابی تحت عنوان استراتژی دریایی و حصر ممت ای تالیف کرده است و در آن ساختار قدرت دریایی را به شرح زیر معرفی کرده است:

نمودار ۲) ساختار قدرت دریایی از زلوفری نیل

۴-۴) دیدگاه دکتر حافظ نیا

دکتر حافظ نیا از اندیشمندان و صاحبظران برجهت جغرافیای سیاسی و زلوبلیتیک در کتاب خود تحت عنوان «افق‌های جدید در جغرافیای سیاسی»، منابع و سرچشمه‌های دریایی قدرت کشورها را مورده بررسی قرار داده است. به احتقاد ایشان دریا و منابع قدرت آفرین آن نقش و اهمیت بسیار زیادی در شکل‌گیری قدرت ملی و بین المللی کشورها دارند. از نظر حافظ نیا بیان‌دهی‌ای دریایی قدرت یک کشور مبارزند از:

(الف) جنبه‌های اقتصادی دریا

۱. منابع فلات قاره و منابع کتف و زیر کتف ۲. منابع خذابی دریایی ۳. منابع تاریخی و توریستی دریایی ۴. منابع منفرم اقتصادی نظیر انرژی، آبزیان، املاح، خرد آب و... ۵. مزیت‌های مکانی برای تأسیس کانون‌های اقتصادی نظیر مناطق آزاد تجاری و صنعتی

(ب) جنبه‌های زلوبلیتیکی دریا

۱. زیست‌سازی شکل گیری احادیه مللتهای ۲. منابع تأثیرگذار بر فرایندات مللته ای و جهانی نظیر سوخت ۳. موارض دریایی نظیر نقاط استراتژیک.

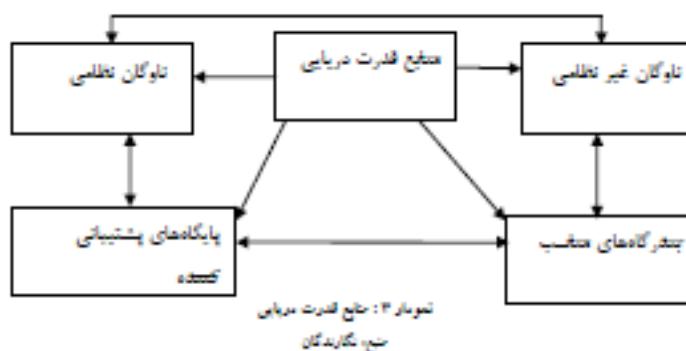
(ج) جنبه‌های ارتباطی دریا

نقش ارتباطی دریا در واقع منัก کننده اتصال جرائم گوناگون و برقراری ارتباط بین کانون‌های تولید و صرف کالا و خدمات است؛ نقش ارتباطی دریا در این هر صه ما مبتلر شده است؛ ۱) انتقال مواد اولیه ۲) انتقال سوخت ۳) انتقال خدا ۴) انتقال تولیدات صنعتی ۵) انتقال مالک ۶) انتقال تجهیزات و نیروی نظامی ۷) انتقال پایام‌های مخابراتی از طریق شبکه‌های الکترونیکی. دریاها سهم زیادی در جابجایی کالا و مواد در بیان حمل و نقل جهانی دارند. دلیل این مدد آن نقش ترجیحی مزیت‌های حمل و نقل دریایی نسبت به سایر نظام‌های حمل و نقل است.

د) جنبه‌های نظامی دریا بر قلمروهای سطحی، صنعتی، فرمانی و حتی نظامی:

۱. حضور نظامی ناوها برای اعمال قدرت سیاسی بخصوص در زمان صلح که به آن دیپلماسی دریایی هم گفته می‌شود.^{۲۷} ۲. فراماسازی امکان دسترسی به سایر نقاط جهان در خارج از قلمرو سرزمینی؛ نظیر نوآنای های آمریکا در این زمینه.^{۲۸} ۳. ایجاد نقش جایگزین سرزمینی در نقاط مختلف جهان با اعزام ناوهای فری و مستقیم که تمام حفره سرزمینی را دارا می‌شوند.^{۲۹} ممکن سازی محاصره دریایی خشکی‌ها به طور کلی خشکی‌های جهان در محاصره دریاهاست و دریا این امکان را برای قدرت دریایی ایجاد می‌کند که بتواند خشکی را محاصره و نقش محیط ایجاد می‌کند.^{۳۰} امکان تهاجم انسی و خیر انسی به خشکی‌ها و اهداف خشکی و دریایی و هوایی از روی دریا یا زیر دریایی ها.^{۳۱} عملیات آمنی می‌باشد (آمنی خاکی) و فرامم کردن امکان تهاجم از دریا به خشکی.^{۳۲} فرامم سازی امکان کنترل شبکه دریایی و سلطه بر نقاط استراتژیک بخصوص در زمان جنگ (حافظه نیا و کاویانی، ۱۳۸۸: ۴۰۱-۴۰۲).

علاوه بر نظریه‌های فرق، دیدگاه‌های دیگری نیز در مورد قدرت دریا و مبانی آن وجود دارد. سرگشی گورشكاد فرمانده کل نیروی دریایی شوروی و نظریه پرداز قدرت دریایی شوروی سابق می‌گوید: تاریخ نشان داده است که روسیه نتوانست موقعیت خودش را بین قدرتها بزرگ بدون داشتن ناوگان قوی کسب کند و هرگاه قدرت دریایی در روسیه فراموش شده شکست سیاسی- نظامی روسیه به دنبال آن بوده است. وی در توجیه ضرورت کسب قدرت دریایی به وسیله روسیه می‌گوید: قدرت دریایی می‌تواند منابع و امکانات اقتصادی اقیانوسها را کشف و امکان بهره‌برداری از آن را برای کشور فرامم کند. همچنین رشت پیوست و فزاینده نیروی دریایی می‌تواند هر تجاوزی را دفع و در شکل گیری ساختمان جامه کوتی نصیحت لازم را ایجاد کند و از اهداف بزرگ کارگران هم حفاظت نماید (هزاری، ۱۳۸۷: ۵۸). یکی از صاحب نظران استراتژی غرب به نام دلاسان می‌گوید: "اگر ما آرزوهای تبدیل شدن به دموکراسی تجاری را داریم که توسعه وسیع ناوگان تجاری و توسعه امپراتوری سلطه را ضروری سازد باید از ناوگان بزرگی برحوردار شویم که آجتان قوی باشد که سایر قدرتها نتوانند بر آن و بر آیهای اروپایی یا آسیایی می‌توانند تجاری ما در آن در حرکت خلیه کنند" (حافظ نیا، ۱۳۸۸: ۴۰۴). به طور کلی نظریه پردازان صادر هم‌روما در مورد وسائل قدرت دریایی به شرح زیر اتفاق نظر دارند: الف- ناوگان نظامی، ب- پایگاه‌های پشتیبانی کننده، ج- ناوگان غیر نظامی، د- پندرگاه‌های مناسب، نمودار زیر یان کننده این موارد است.

۵- یافته‌های تحلیل

۱-۱) تاریخچه حضور ایران در آیه‌ای آزاد

اسان در طول زندگی خود کوشیده است از امکانات محیط جغرافیایی استفاده کند، بخصوص آنهاشی که در کنار دریا زندگی می‌کرده‌اند به دریا نوجه خاصی داشتند و از این طریق امرار معاش کردند. سابقه فعالیت دریایی اسان مشخص نیست لکن در تاریخ مکتب، فعالیت قدیمی دریایی اسان را به حوزه مدیترانه و حوزه خلیج فارس نسبت می‌داند(حافظ نیا، ۱۳۸۸: ۱۲۸). سرزمین ایران از قدیمی ترین ایام نقش اساس و تینی کننده در تجارت شرق و غرب اینها کرده است. زیرا بر سر راه دو جاده تجاری معروف، یعنی جاده ابریشم و جاده ادویه، قرار داشت. بخش وسیعی از این دو جاده مهم از مسیر دریایی می‌گذشت و خلیج فارس یکی از مهم‌ترین آبراههای بین‌المللی و به‌تیزی، مهم‌ترین آبراه محصل کننده شرق و غرب پشمصار می‌آمد. آثار و اسناد تاریخ پستان به طور متکر از تجارت دریایی و پهرونق سواحل دریای پارس و چین و هند سخن می‌گوید(خبر اندیش، ۱۳۸۶: ۷۴).

دریانوردی ایرانیان از دوران سلطنت داریوش اول آغاز می‌شود. هرودوت مرخ پونی می‌نویسد: داریوش اول نخستین ناوگان دریایی جهان را وجود آورده است(طلوچی، ۱۳۶۶: ۱۷) اوی همچنین کننده کالالی را در مصر فرمان داد که دریای سرخ را از راه نیل به مدیترانه وصل می‌کرد(مجهدزاده، ۱۳۸۷: ۲۱۹). خشاپارشاه نیز نیز زمانی که به پونان حمله نمود بزرگترین نیروهای دریایی بین ایران و پونان اتفاق افتاده در دوران سلطنت اشکانیان روابط تجاری ایران با جهان متعدد آن روز روشن یافت و کشتی‌های بزرگ تجاری از طریق خلیج فارس با هند و چین ارتباط داشتند. اولین سفیر چین در سال ۱۱۵ قبل از میلاد در دربار همراه دوم پادشاه اشکانی حضور یافته است. از زمان شاهپور دوم که متجاوزان هرب را قلع و قمع کرده بخرین جزء منصرفات ایران درآمد. در دوران سلطنت خسرو اول ساسانی، ناوگان چنگی ایران برای پاری به پادشاه یعنی هازم یعنی شد و جهشان را از آن سرزمین بیرون راندند. (کامران، ۱۳۸۱: ۵۸۹) ایرانیان در اواخر دوره ساسانی تمدن قابل توجهی کشتی چنگی و تجاری در خلیج فارس داشتند و حتی رفته‌های برای کشتی رانی در خلیج فارس و دریای همان تا اینجاوس هند و سراندیب(سریلانکا) در دست ناخدايان بوده است که بعدها دریانوردان پرتغالی از آن استفاده کرده‌اند(تیسی، ۱۳۴۲: ۵۶) تا قرن هفتم مجری حلاوه بر سرافه کیش، بندر بزرگی به نام هرم وجود داشته است که بندر تجاری حمده کرمان و فارس محسوب می‌شده است به همین سبب دریانوردان این جزیره را کلید خلیج فارس نامیده‌اند، در انگلیس فرب المثل متروکی دریاره هرمن به وجود آمده است بدین مفهوم؛ اگر جهان را به صورت انگشتی تصور کنیم هرمن به منزله نگین آن است (جاناب، ۱۳۵۶: ۹) در سال ۱۳۱۱ نخستین بار ناوگانی مشکل از پرسنل آموزش دیده به خرمشهر وارد شد، اما مراتعی به وجود آمد به طوری که در سالهای بعد بخصوص در سال ۱۳۲۰ از سوی هنفین نیروی دریایی ایران تابود گردید و نیروی دریایی محل شد، مجدداً از سال ۱۳۲۸ نیروی دریایی شکل گرفت، بر این اساس در طول تاریخ، دریانوردی ایرانیان و توسعه آن، فراز و نشیب‌های مختلفی وجود داشته است که گاه و یگاه بر قسمی سلط و با قسمی را از دست داده است(کامران، ۱۳۸۱: ۵۹۱).

۲-۵) سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران و رهبری نظام در مورد قدرت دریایی در دوران رژیم گذشته با توجه به اینکه ایران به نومن از سوی خوب نتش زاندار منطقه را بر جهده داشت، از نظر تجهیزات نظامی و تسلیحات جدید از سوی خوب و به حضور ایالات متحده آمریکا پشتیبانی کامل می‌شد. با پیروزی انقلاب اسلامی و اتخاذ مواضع استقلال طلبانه و قدر استیکاری از سوی نظام تو پا به رهبری حضرت امام خمینی، ایران با شدیدترین تحریم‌ها از سوی دو اردوگاه خوب و شرق روپرورد شد. حلیرخم این وضیت و با وجوده تحمل یک جنگ هشت ساله، ایران خیلی خوب توانست در مرصدهای مهم سیاسی، اقتصادی، نظامی، دفاعی و فرهنگی قابلیهای و توانستی‌های خود را در مطلع منطقه و فرامعنه شان دهد. بدون تردید مرصده دفاعی و نظامی یکی از مهمترین مرصدهای پیروزی ملت ایران در مقابل نظام سلطه محضوب می‌شود. در طی سده اخیر، به ویژه در دهه اخیر ایران در مسیر تبدیل شدن به یک قدرت دفاعی-نظامی حرکت پرشتابی را داشته است، به طوریکه هم در بعد تجهیزات و تسلیحات، هم در بعد نیروی نظامی و هم در بعد سازماندهی نظامی ایران پیشرفت‌های بسیاری را در طی سالهای اخیر داشته است. نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران یکی از نیروهای پیشرو نظامی در سالهای اخیر محضوب می‌شود که در بعد سخت‌افزاری و نرم افزاری پیشرفت‌های قابل توجهی داشته است. ساخت ناوچکن جباران و حضور متدرجه در آبهای منطقه‌ای و فرامعنه‌ای یکی از مهمترین جلوه‌های این تحول و پیشرفت است.

۳-۵) بیانات و تدابیر فرماندهی کل قوا به احتماء صاحب نظران و اندیشمندان حوزه نظامی، یکی از مهمترین منابع قدرت نظامی یک کشور به ویژه در بعد کیفی فرماندهی و رهبری نظامی است. در واقع نتش فرماندهی از آن جهت اهمیت واقع دارد، که با رهبری خودمندانه امکان تدوین استراتژی‌های دقیق و موشمندانه جهت رسیدن به اهداف مورد نظر فرامام می‌شود. استراتژی دریایی و سبله‌ی ملزمان برای کسب قدرت در قرن گذشته بوده و امروزه نیز همواره با دیگر استراتژی‌ها باحت تأثیر قدرت یک کشور می‌باشد. در میان راستا، استراتژی دریایی راه اصول تبعیین کننده چگونگی حاکمیت بر دریا در جهت حفظ منابع جایی، می‌گویند. که هم در زمان جنگ و هم در زمان صلح می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. در ساختار جمهوری اسلامی ایران، رهبر انقلاب مهمترین رکن فرماندهی نظامی و فرمانده کل قوا محضوب می‌شود و از این‌رو سیاست‌های ایشان نقش بسیار زیادی در ارتقاء نیروی نظام جمهوری اسلامی ایران دارد. بر اساس این رویکرده در ادامه مطلب با استناد به بیانات رهبری به تبیین نقش و اهمیت نیروی دریایی و ضرورت حضور قدرتمندانه نیروی دریایی جمهوری اسلامی در مرصده آبهای آزاد خواهیم پرداخت.

- ۴-۱-۳-۵) اهمیت قدرت دریایی و لزوم حضور نیروی دریایی در حفاظت از مرزهای دریایی ایران
 - * دریا برای یک کشور، یک فرست بزرگ و کلان است برای پیشرفت و حفظ منابع ملی، فراید دریا برای یک کشور و یک ملت، فراید راهبردی است؛ فراید بزرگ و کلان است (مطلوبات راهبردی نیروی دریایی، ۱۳۹۰: ۱۳۹)
 - * ما باید از مرزهای کشور جمهوری اسلامی ایران، از شرف ملی این ملت و از انقلاب اسلامی حظیم این ملت دفاع کنیم، این دفاع را در مرزهای زمینی، مرزهای دریایی و در آسمان و فضای جمهوری اسلامی انجام می‌شود

- من دانید که بحریه انگلیس‌ها در دنیا معروف بود و با همان بحریه هم توائتد در میدان‌های استعماری از مهه ملت‌ها جلو یافتند چون با دریا سرو کار داشتند. مجاورت با دریا، سلطه بر دریا را دیگر کرد.
- چه دلیل موجیه‌من توان یافت برای اینکه ناوگان آمریکایی با انگلیس یا فرانسوی و یا روس، از هزاران کیلومتر فاصله، به منطقه جیانی و فضای متنفس به کشورهای این منطقه بایدند و بخواهند که در اینجا حضور خود را مر روز قری بفر کنند؟ ادعا من کنند که ما برای حفظ منافع اساسی خود در مناطق حساس دنیا در لشکرها و گذرگاه‌های دریایی، حضور من باییم. من سوال من کنم شما چه منافع در این مناطق دارید که از منافع مردم این مناطق بالاتر و مهم‌تر است.
- خوبی‌ها در راس اینها انگلیس‌ها و بعد هم دیگران که دنبال انگلیس‌ها مأمدند؛ یعنی میراث خواران انگلیس، پاور ندارند که خلیج فارس مال ملت‌های اطراف این منطقه است. ما یک ساحل طولانی در دریاداریم، دریا مال ماست، دریا جوگانگاه ماست. دریا محل استفاده و تغذیه ماست، دریا محل صبور و مرور ماست دریا محل حفاظت ما از مرزهایمان است. مگر ما من توانیم قبول کنیم که در این دریا انگلیس، امریکا، فرانسه، روس و یا دیگری خود را صاحبخانه و سلطه‌گر بدانند؟ پس این ملتهایی که در کنار این دریا زندگی می‌کنند چه کاره می‌کنند؟ چگونه می‌کنند که مردمی که در خود این خشکی‌ها زندگی می‌کنند در این جا هیچ کاره نمی‌کنند، بعد از آن طرف یک گردان کلنت به این جا آمده و من گویید من اینجا منافع دارم؟ («طالمات رامبره‌ی نیروی دریایی»، ۱۳۹۰: ۷۰-۸۰)
- ما با قدرت، کنترل لشکر هرمز را ادامه می‌دهیم، این وظیفه ماست، به هزاران یک ملت؛ به هزاران ملتی که بزرگترین ساحل را در خلیج فارس که یک حوزه خاتونادگی است، داره. پس مستولت ما بیشتر از دیگران است. آنکه با یک آبراهی باید خود را به خلیج فارس پرساندیا آنکه ملا فرض کنید چند صد کیلومتر در خلیج فارس ساحل دارد، به اندازه ما مستولت ندارد. کشور ما که کشوری است که یک سرشناس اینجا در خلیج فارس و یک سر دیگرش در همایگانی ترکیه و سوریه است، مستولت پیشتری دارد، ما کنترل خود را بر سراسر خلیج فارس و بر این آبراهه عظیم و حفاظت از سواحل خود و مقابله با حرکت دشمن ادامه می‌دهیم («هدایت»، ۱۲۵: ۱۲۵)
- دریا منطقه حساس و خلیج فارس نقطه مهمی است، دشمنان با چشم طمع کار، به این نقطه چشم دوخته‌اند و برای حفظ منافع ناشرخود، از هزاران کیلومتر آن طرف نزدیک ناوگان‌ها و نظایران خود را به این منطقه آوردند و من آورند.
- به مسئله دریای خزر نیز توجه کنید، این بخش را جدی بگیرید و حضوری کارآمد و همراه با همه داشت‌ها و هوشمندی‌هایی که در نیروی دریایی فراوان است در این منطقه داشته باشد. این منطقه (دریایی هزاردران) یک منطقه هرزی است که در گذشته دور و نزدیک، در هر موقعیت و به هر نسبت این منطقه از حسابت ویژه‌ای برخوردار بوده است، این دریا و اهمیت جیانی آن وجود همایگان ما در این حوزه، و منطقه بسیار منتم به نعمت‌های طبیعی و نعمت‌های مختلف در شمال ایران، به این منطقه یک خصوصیت منحصر بفرد بخوبیده است. جمهوری اسلامی ایران نمی‌پسندد دریای خزر یک منطقه نظامی باشد و باید یک منطقه امن برای همه کشورها باشد، ولی رفت و آمدی‌های بازرگانی و دریانوردی در بان دریا و حرast از منافع مملکت، نیازمند پشتونه است.

۴-۳-۵) اهمیت استراتژیکی سواحل مکران و دریای عمان

- این ساحل حظیم و طولانی بسیار حساس که ما در دریای عمان داریم در واقع یک گنج است و باید این را احترام کنیم که این را کشف نکرده بودیم. دریای عمان، ساحل دریای عمان و حضور در دریای عمان یک گنج است؛ یک ذخیره است. ما منه حراسان را بر دیدم متوجه خلیج فارس کردیم که البته خلیج فارس هم خیلی حساس است، شکننداریم اما نوجه نکردیم به این نیروت حظیمی که ما در دریای عمان داریم دریای عمان حقه اساسی و نهیمن کننده سرنوشت خلیج فارس است (راهنمای حمام و دریا، ۱۳۸۹: ۳۵-۳۶).

• سواحل جنوب شرقی کشور که در اختیار نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است، مناطق بسیار مهمی است و ظرفیت‌های بسیاری خوبی برای پیشرفت است، به آن‌جا اعتماد کنید و اهمیت بدهید. نیروی دریایی امروز در بسیاری از نقاط جالم و در کشور ما یک نیروی راهبردی است؛ به چشم یک نیروی راهبردی باید به نیروی دریایی نگریست شود.

۴-۳-۶) اهمیت و ضرورت حضور نیروی دریایی ج.ا. ایران در آبهای آزاد فراموشله ای

- شما فرض بفرمایید رفید دریای سرخ و باب المندب و خلیج هدن، این‌ها مرصد نازهای است. ما اهل تجاوز نیستیم، اهل زورگرس نیستیم اما اهل حضور هستیم. دریاهای آزاد دنیا مال منه است، دریای آزاد هم که فقط دریای عمان و دریای سرخ و این قسم خوبی اقیانوس هند نیست، دریای آزاد یعنی منه جای دنیا

• شما از این‌جا رفید بدر لاذقه، برای اولین بار از کانال سوئز صبور کردید دنیا لکان خورد و وقتی شما پرچمتان من تواند در دریاهای آزاد به امتحان در بیاید، متناسب این است که ملت ایران، فرهنگ ملت ایران، حرف حق ملت ایران در انقلاب، قدرت زیادی پیدا کرده و این برای دیگر ملت‌ها الهام بخش است. زیر سطحی شما من رود در دریای سرخ، این‌ها مثل لانه زنیور، بنا من کنند به جوش و خروش چرا؟ بینید حزوه تحرك شما چقدر است و بالفره چقدر من تواند باشد، بینید فاصله‌اش چقدر است؟ در این صورت نیروی دریایی یک نیروی راهبردی است، یعنی دیگر در داخل مرزها محدود نیست (عمان: ۳۴۴).

- در کشور ما در طول سالیان دراز، به مسئله دریانوردی بسیار بی احترامی شده است، یعنی ما آن مردم منته که وقتی در یک طرف مرزمان به آب رسیدیم متوقف شدیم، برخلاف ملت‌هایی که وضی به آب رسیدند، آب برایشان با خشکی یکی بود؛ مطل انگلیسی‌ها خیلی از اروپایی‌ها وقتی به آب رسیدند، پایشان را در قایقهایشان گذاشتند و مثلاً تا هندستان آمدند یعنی برایشان آب و خاک فرقی نداشته است، بینید چه تقاضوی ایجاد من کنند، پنج

قرن شش قرن، هفت قرن از ملت‌های دیگر جلوتر خواهد افتاد (مطلوبات راهبردی نیروی دریایی، ۱۳۹۰: ۱۹۸).

- یکی از کارهای مهم پطریکیر مسئله دریانوردی است؛ به طور ناشناس به اروپای شمالی و آن مناطق رفت دریاها را دید و فهمید که آن‌ها چه کار من کنند، آن وقت به این‌جا آمد و این‌سن پظرزبورگ را لب رودخانه ساخت چون آن نزدیکی‌ها دریا نداشتند. نقطه قصعه رویه معین است، کشوری با این هظمت، دم دشنه دریای آزاد مهمی ندارد اما بنا کرد از همین رود ولگا استفاده کرد و خودش را به دریا متصل کرد. در نیروی دریایی باید

ضمن اینکه باید برایتان مسئله دفاع از مردم‌های دریایی و منطقه سرزمینی دریایی، در درجه اول اهمیت قرار گیرد خود مسئله دریانوردی هم به عنوان یک کار مورد توجه و اعتماد شماها باشد.

۵-۳-۴) ضرورت تقویت سخت افزاری و نرم افزاری نیروی دریایی

* نیروی دریایی جزو نیروهای است که پایه‌اش بر تجهیزات است و تجهیزات در آن نقش اساسی دارد (رامبرد حمامه و دریا، ۱۳۸۹: ۲۶) شما باید همه نلاشتان را در راه خودکشی انسانی و خودکشی تجهیزاتی به کار ببرید تا به سری دشنغان این ملت دست دراز نکنیم (اطالمات رامبرد نیروی دریایی، ۱۳۹۰: ۵۷)

* دریانوردی‌ها را که امروز شکل پیشرفت‌های نسبت به گذشته گرفته است، ادامه بدید، به زیر سطحی‌ها اهمیت بدهید و توجه کنید. امکانات و تجهیزات پادشاهی شاورهای سطحی را در همه جا، به خصوص در دریاهای جنوب موره توجه قرار بدهید (اطالمات رامبرد نیروی دریایی، ۱۳۹۰: ۲۹۲) ساخت ناوچکن چماران، صرفاً ساخت یک ناوچکن نیزه؛ این نهادیت سازی طراحی و ساخت رزم‌ناوهای بزرگ در کارخانجات کشور بود، دانشگاه‌های ما بهره برداشتند، دانشگاه‌های امام خمینی بهره برداشت، صنایع نیروی دریایی بهره برداشت و وزارت دفاع بهره برداشتن‌ها به کار افتد و در بخش‌های گوناگون الکترونیک، دستگاه‌های مختلف به کار و آوار شدند. خود این تحرک ورزشی ذهنی و عملی، برای کشور یک دستاورده است؛ که این حالت تحرک خودش کثر از به دست آوردن و دارا شدن یک رزم‌ناوار با این خصوصیات نیست؛ این خیل با ارزش است این را حفظ کنید و تگذارید این حرکت علمی و صنعتی از دور یافتد، پس در پی کار و پی در پی ابتکار (همان: ۳۰۰).

* یکی از هدف‌ها و جهت‌گیری‌های کلی نیروی دریایی باید مسئله شاورهای زیر سطحی باشد. امروز نیروی دریایی یک نیروی رامبرد است و در دفاع از کشور جزو خطوط مسلم جنی است، باید با زیر سطحی‌ها مطلعه را در دست بگیرید (رامبرد حمامه و دریا، ۱۳۸۹: ۷۹) ادفع الکترونیک نیز برای ۲ خیل مهم است. روی مسائل الکترونیک کار کنید. دشنغان شما بر روی توانایی‌های الکترونیکی در زمینه سلاح‌های جنگی متمرکزند و سالهای است که کار می‌کنند (همان: ۸۱).

* تشکیل مرکز آموزش حلوم دریایی را به حق باید یکی از موقوفیت‌های انقلاب به شمار آورده که من به همه شما مسئولین نیروی دریایی ارتش این موقوفیت را نیزیک می‌گویم. شما برسیل نیروی دریایی خود را برای این مقابله آماده کنید. همه با هم می‌کنید این مرکز آموزش حلوم دریایی را فری لر کنید. هم جبه علمی و هم جبه نظامی این مرکز را باید موره توجه قرار گیرد (همان: ۷۹).

* اگر ما خود را با دو چیز مسلح و مجهز کنیم، یکی استثنای ایزاری و خودکشی و استثنای علمی و دوم باور و ایمان با این تصور خلط استعاری که خیال می‌کنند این مطلعه مال آنهاست مقابله می‌کنیم. نیروی دریایی شدیداً نیازمند است که خود را به استناد نزدیک کنند (همان: ۷۹).

* امروز در دنیا فرمونگ سلطه حتی در احتمال جان ملت‌ها رسخ کرده است. باور کردند و پذیرفتند که آنچه آمریکا و انگلیس و شوروی می‌گویند باید قبول کرد. باور کردند و تاراضی هم می‌شوند. اگر به اوضاع نظامی و به جنگ‌آیی مطلعه نگام نیزند، خیلی زود می‌توانیم تشخیص بدیم که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی باید

توانایی دریابی خود را افزایش دهد. در کارهای سازندگی ارتباطات را با دانشگاه‌ها کشور مستحکم کنید، ذخیره مطلبی در این دانشگاه‌ها است که می‌توان با استفاده از اینها خود را توسعه داد که مورد نیازنان است (مان: ۱۷۰-۲۰۰).

* امروز مردان ما این توانایی را دارند که خودشان بسازند. برخی از متولین ما من گردید تحریم نمی‌بود برای ما و این راست است، واقعاً مبنی‌جور است اگر از روز اول دروازه‌ها را باز می‌کردند و ممکن چیز به ما می‌دادند، ما امروز نمی‌توانیم همایش بازیم، نه می‌توانیم کشی بازیم و نه بقیه چیزها را حتی نمی‌توانیم تمیر ممکنیم. تحریم ما را به خود آورده، ما باید بود من رفته نباو و ناوچه را و ممکنات دیگر را از دیگران می‌خریدیم؛ حتی اگر این وسائل نیاز به تمیر پیدا می‌کرد باید من کشاندیم می‌بردیم آنجا تا با قیمت‌های گرفت برایمان تمیر کنند و باز می‌گرداندیم. اما فهمیدیم که می‌توانیم خودمان کار کیم (مطلوبات راهبردی نیروی دریابی: ۲۷۷).

* نگاه کنید ببینید توان رزمی نیروی دریابی ارتش جمهوری اسلامی با چه چیزی افزایش پیدا می‌کند و سطحش بالا می‌رود؛ آن را در درجه اول قرار دهد. ساخت است، تمیر است، نصب است، ساخت چه چیزی؟ نصب چه چیزی؟ تمیر چه چیزی؟ آنجه که توان رزمی شما را بالا می‌برد را در درجه اول قرار دهد (راهنمای حمله و دریا: ۱۳۸۹: ۰۳۳).

۶- بحث و نتیجه‌گیری

دریاباما در طی تاریخ نقش و جایگاه مهمی در توسعه کشورها داشته‌اند و بر این اساس تأکید نظریه پردازان مختلفی چون مامان، ریچمند، حافظ نیا و... به تبیین نقش و اهمیت دریاباما پرداخته‌اند. وجود برخی تحولات منجر به اهمیت یافتن پیشتر دریاباما در هرمه توسعه، امنیت و رفاه کشورها شده است، برخی از این تحولات به شرح زیر است:

۱- تحقیقات علمی و شناخت ویژگی‌های دریاباما و اقیانوس‌ها

۲- توسعه روابط و نیازهای متفاوت بین ملت‌ها که نسبت به گذشته بسیار گسترش یافته است و در این میان دریا به عنوان واسطه تأمین نیازهای متفاوت بین ملت‌ها حمل می‌کند

۳- توسعه هر صهی‌های عملیات نظامی در دریاباما و در واقع گشایش فضایی صحبتهای عملیات در مأموری خشکی‌ها

۴- تأکیفی بودن منابع خشکی برای رفع نیازهای بشر به دلیل افزایش جمیعت و تحول در الگوی زیست این‌ایشان و وجود آمدن نقش سیاسی برای دریاباما مانند تشکیل اتحادیه‌ها بر مبنای دریاباما؛ حوزه پاسیویک، دریابی خوزر، شرکای همکاری خلیج فارس، حوزه دریابی سیاه، حوزه اقیانوس هند و...

۵- مشخص شدن نقش توریستی دریاباما، با توجه به نیازهای روحی بشر و گذراندن اوقات فراغت سواحل و جزایر نقش مهمی در این زمینه یافته‌اند

اگر نگاهی به نظریات قدرت دریابی پیدا می‌نموده این نکته مهم می‌شود که جمهوری اسلامی ایران دارای زمین‌ها و زیرساخت‌های لازم برای تبدیل شدن به قدرت دریابی در سطح ملکه و فرامملکه می‌باشد. برخورداری از

مرقبت استراتژیک از نظر زنگنه‌بگی، زنوبیتیکی و زنواستراتیکی، سواحل طولانی و منابع در خلیج فارس و دریای خزر، شکل و ماهیت سواحل، وجود جمیعت کافی و نیروی نظامی در هر صهی دریا، اشراف مسئولین کشور بر امنیت دریا و قدرت دریایی و سمعه گرامی بر این مدهما است. در این مبان رهبر انقلاب، به عنوان فرماندهی کل قوا نقش مهم در نیین قدرت دریایی و جهت گیری نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران در میتوان تبدیل شدن به قدرت دریایی داشته و دارد. دسترسی به نگه استراتژیکی هرمز و دریای خغان برای ایران یک مرقبت زنوبیتیکی ممتاز ایجاد کرده است، استفاده و بهره‌برداری از این مرقبت ممتاز را می‌توان در بیانات رهبر و در طرح‌ها و برنامهای نیروی دریایی ارائه که با در دست گرفتن کنترل دریایی خغان، مرصده استفاده از نوادخود برای حضور پر قدرت در این مطلعه زنوبیتیکی و حضور در دریاهای آزاد دنیا است را مشاهده نمود. مروری بر فرمابانات رهبری در مطلع مختلط زمانی می‌بین چند نکته کلیدی و مهم است:

- ۱- دریا و دسترسی به دریا نقش مهم در افزایش قدرت ملی کشور دارد
- ۲- سواحل جنوب و شمال ایران فرست متأسی جهت توسعه کشور محروم می‌شود که با اینکه بر نامه ریزی از آن استفاده بپیشه نمود
- ۳- مجاورت ایران با حظیم نوین متابع هدروکریشن در خلیج فارس ضرورت حضور مقدارنه در خلیج فارس را ایجاد می‌کند
- ۴- امنیت خلیج فارس با این توسط کشورهای مطلعه تائین گردد و جمهوری اسلامی ایران با توجه به طول ساحل خود باید نقش افریضی پشتی در این زمینه داشت
- ۵- سواحل حظیم و طولانی ایران در دریای خغان بسیار حساس بوده و در واقع یک کنج است که به دلیل توجه به خلیج فارس از آن خلت شده است
- ۶- نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران حلاوه بر حضور مقدارنه در مطلع از مرزهای آئین جمهوری اسلامی ایران با اینکه با تمام نوادخود در آبهای مطلعه ای و فرامطلعه ای حضور داشته باشد.
- ۷- توسعه سخت افزاری و نرم افزاری نیروی دریایی بسیار مهم است و آنچه که در این زمینه بهتر است رویکرد استقلال طلبانه، استفاده از طریق‌های نوون کشور و پر میز از واستانگی به کشورهای دیگر است. سخن آخر اینکه کشور ما در حصر حاضر محور است و مرکز زنوبیتیکی جهان اسلام را در دست گرفته است و از سوی دیگر داشتن مرزهای آئین طولانی در خلیج فارس نا دریای خغان و همچنین دریای خزر و قرار گرفتن در گذرگاه استراتژیکی نگه دی همز و وجود دخایر سرشار ارزی و سایر معادن در بستر این دریاهای آنها لزوم وجود یک نیروی دریایی کارآمد را برای جمهوری اسلامی ایران احتماب نایدیر می‌سازد
- ۸- متابع

پلی، جان و دیکران(۱۳۸۷)، استراتژی در جهان ساکن، خدمه ای بر مطالبات استراتژیک، ترجمه کالیک خیری، انتشارات مرتبه فرهنگی مطالبات و تحفقات بین المللی ایران ساکن، نهران
سنان، محمدعلی(۱۳۹۱)، خلیج فارس، انتشارات پژوهشکار، مطالبات انتی، نهران

- بستانکار، محمد جعفر (۱۳۸۸). نظریات داشتنیان زنوبیلیک جهان در سرده امپراتری نظامی خلیج فارس، فصلنامه تاریخ نامه ایران بعد از اسلام، سال اول، شماره اول، پاییز و زمستان ۸۹
- حافظ نیا، حمیدرضا (۱۳۷۹). تعریف نواز زنوبیلیک، شهداد، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال ۱۵، شماره ۱۰۱
- حافظ نیا، حمیدرضا (۱۳۸۵). اصول و مفاهیم زنوبیلیک، شهداد، انتشارات پایی
- حافظ نیا، حمیدرضا (۱۳۸۱). جغرافیای سیاسی ایران، تهران، سمت
- حافظ نیا، حمیدرضا و مراد کاریانی راد (۱۳۸۸). افق‌های جدید در جغرافیای سیاسی جهان دوم، تهران، سمت
- خبر اندیش، هدایرسول و مجتبی خلیفه (۱۳۸۷). تجارت دریایی ایران در دوره سلیمانی، سده‌های ۱۷ و ۱۸ میلادی، فصلنامه علمی-پژوهشی علوم انسانی دانشگاه الزهراء (سال هفدهم) شماره ۸۶، تابستان ۱۳۸۷
- زرقانی، میدهادی (۱۳۸۸). مقدماتی بر قدرت ملی، تهران، طالبات راهبردی
- راهبرد سلطنه و دریا، روابط عمومی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۸
- مسجد، کوچکی (۱۳۸۵). گفت گو با فرمادن، نیروی دریایی ارتش ایران، امیر دریادار سعادت‌کوچکی، یام دریا
- ظاهری موسوی، مصطفوی (۱۳۸۷) جغرافیا و استراتژی ملی ایران، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای سلحشوری
- ظلوی، حسرود، نیزه قدرتها در خلیج فارس، پیک ترجمه و نشر، تهران، چاپ اول، زمستان ۱۳۶۶
- هزت الله، هزت الله (۱۳۷۱). زنوبیلیک، تهران، سمت
- هزت الله، هزت الله (۱۳۸۷). زنوبیلیک در قرن بیست و یکم، تهران، سمت، چاپ دوم
- هزت الله، هزت الله... (۱۳۸۷). زنوبیلیک در قرن بیست و یکم، هزت الله، تهران، انتشارات سمت
- قوام، جمال‌الملک (۱۳۸۸). اصول سیاست خارجی و سیاست بین‌الملل، تهران، سمت، چاپ پانزدهم، تابستان ۱۳۸۸
- کامران، سمن (۱۳۸۱). جایگاه سیاست دریایی در جمهوری اسلامی ایران، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، زستان ۱۳۸۱
- کومن، سالول برنارد (۱۳۸۷). زنوبیلیک نظام جهانی ترجمه جیان کاردان، سوت فرهنگی طالبات و تحقیقات بین‌المللی ایران، حاضر ایران
- محب‌الذکر، پیروز (۱۳۸۱). جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی، تهران، سمت
- محب‌الذکر، پیروز (۱۳۸۷). دموکراسی و هیئت ایرانی، تهران، انتشارات کویر
- نقیبی، سید (۱۳۸۷). سینما خلیج فارس، جلد اول، تهران، انتشارات رادیو
- نیروی دریایی نیروی راهبردی، دفتر پژوهش‌های نظری و طالبات راهبردی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، ۱۳۹۰
- والترز، راجر (۱۳۷۳). دام سلاح هست ای و راه کریز از آن ترجمه حمیدرضا فناسی، تهران، دفتر طالبات سیاسی و بین‌المللی Dikshit, Ramesh Datta, op.cit.p 9
- Mahan, Alfred Thayer (1900). *The Problem of Asia: Its Effect upon International Politics*. Little, Brown, and Company.